

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ДАВНЬОЇ І НОВОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ІСТОРІЇ

Ольга МАКЛЮК
(ініціали та прізвище)
2023 р.

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ

(назва навчальної дисципліни)
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)
денної та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності **014 Середня освіта**
(шифр, назва спеціальності)

предметна спеціальність **014.03 Середня освіта (історія)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Історія)**

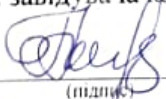
Укладач Терно С. О., д.пед.н., доцент, професор кафедри історії України
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри давньої і нової історії
України та методики навчання історії

Ухвалено науково-методичною радою
факультету історії та міжнародних
відносин

Протокол № 01 від "01" 09 2023 р.
В.о. завідувача кафедри

Протокол № 01 від "01" 09 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету

(підпис) **Галина ТУРЧЕНКО**
(ініціали, прізвище)

(підпис) **Ірина КРИВКО**
(ініціали, прізвище)

*Погоджено
кафедрою ОММ*

С.О. Терно

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 Освіта / педагогіка (шифр і назва)	Кількість кредитів – 5	Вибіркова	
		Цикл дисциплін Дисципліни вільного вибору студента в межах спеціальності	
Спеціальність 014 Середня освіта	Загальна кількість годин – 150	Семестр: 3	
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)		3-й	3-й
Освітня програма Середня освіта (Історія)	Змістових модулів – 8	Лекції	
		год.	4 год.
		Практичні	
		год.	4 год.
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 16	Самостійна робота	
		год.	142 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати мовно-комунікативну компетентність вчителя історії профільної школи.

Завдання:

- ✓ розвинути мовно-комунікативну культуру майбутніх вчителів історії;
- ✓ оволодіти методами здійснення ефективної комунікації у професійному спілкуванні;
- ✓ оволодіти формами здійснення ефективної комунікації у професійному спілкуванні;
- ✓ оволодіти засобами здійснення ефективної комунікації у професійному спілкуванні;
- ✓ засвоєння навичок до публічного мовлення та культури аргументації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких результатів навчання і компетентностей:

Результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
ЗК2. Спроможність надавати таку форму інформації, аби зрозуміло і недвозначно донести власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до школярів профільної середньої школи (мовно-комунікативна компетентність).	Методи: участь в дискусіях, робота в парах та групах, інтерактивні вправи. Контрольні заходи: обговорення актуальних проблем на практичних заняттях; підготовка проєкту; залік.
ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії (в тому числі в міжнародних проєктах), роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня та різних культур (соціальна компетентність).	Методи: рефлексія результатів своєї педагогічної діяльності, участь в дискусіях на семінарі. Самостійне опрацювання монографічної літератури. Контрольні заходи: "мозковий штурм", "шість шляп мислення", обговорення актуальних проблем професійної діяльності на практичних заняттях; підготовка проєкту; залік.
СК7. Здатність враховувати вікові особливості здобувачів освіти, використовувати прийоми мотивації до навчання, розвивати позитивну самооцінку школярів, створювати команди та скеровувати їх роботу (психологічна компетентність).	Методи: розв'язування проблемних задач, підготовка проєктів, дискусії на семінарі. Самостійне опрацювання монографічної літератури. Контрольні заходи: розроблення мотиваційних етапів заняття.
ПРН2. Перетворювати інформацію у різні форми представлення: 1) текстова організація (тези, план, конспект); 2) графічна організація (логічні схеми, графіки, діаграми); пояснювати факти, закони, теорії на відповідному для аудиторії рівні сприймання з урахуванням вікових, професійних та ін. особливостей	Методи: участь в дискусіях, робота в парах та групах, інтерактивні вправи. Контрольні заходи: обговорення актуальних проблем на практичних заняттях; підготовка проєкту; залік.
ПРН7. Враховувати інтереси зацікавлених осіб в реалізації педагогічно-дослідних та освітніх проєктів та фасилітація спільного бачення, місії для реалізації проєктів, включаючи міжнародну взаємодію, враховуючи принципи нейропедагогіки та інноваційні технології навчання	Методи: рефлексія результатів своєї педагогічної діяльності, участь в дискусіях на семінарі. Самостійне опрацювання монографічної літератури. Контрольні заходи: "мозковий штурм", "шість шляп мислення", обговорення актуальних проблем професійної діяльності на практичних заняттях; підготовка проєкту; залік.
ПРН17. Планувати навчальні заняття з опертям на результати психолого-педагогічної діагностики, розроблювати прийоми мотивації з урахуванням вікових особливостей, створювати ситуації успіху та підтримуючу атмосферу для здобувачів освіти, організовувати командну роботу з метою розвитку мислення зростання та спираючись на засади педагогічної	Методи: розв'язування проблемних задач, підготовка проєктів, дискусії на семінарі. Самостійне опрацювання монографічної літератури. Контрольні заходи: розроблення мотиваційних етапів заняття.

діагностики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Предмет і завдання риторики. Визначення риторики. Риторика та ораторське мистецтво. Місце риторики серед інших наук.

Змістовний модуль 2.

Тема 2. Риторика як теорія мовлення. Етапи зародження й розвитку риторики в історії людства. Риторика в античності. Риторика в Середньовіччі, в епоху Відродження і модерну.

Змістовний модуль 3.

Тема 3. Красномовство. Риторична етика від античності до сучасності. Красномовство слов'ян. Образ ратора та особистість мовця.

Змістовний модуль 4.

Тема 4. Основи ораторської майстерності. Поняття риторичного ідеалу. Гностичні, перцептивні, соціально-комунікативні уміння, навички, знання оратора.

Змістовний модуль 5.

Тема 5. Оратор і аудиторія. Психологічні вимоги до оратора. Особистість оратора. Індивідуальний ораторський стиль. Типи аудиторій. Типи співрозмовників. Програми вивчення аудиторії. Психологія аудиторії, погляди, світосприймання.

Змістовний модуль 6.

Тема 6. Публічний виступ. Іntenція. Диспозиція. Єлокуція. Меморія. Мовна культура оратора. Поняття «культура мови». Поняття «стиль публічного виступу». Поняття й категорії техніки мовлення. Логіко-інтонаційні принципи промови.

Змістовний модуль 7.

Тема 7. Фігури публічного виступу. Анафора (єдинопочаток). Епіфора (єдинозавершення). Анадиплозіс. Хіазм (перехрещення). Паралелізм. Парцеляція (дрібнення). Антитеза (протиставлення).

Змістовний модуль 8.

Тема 8. Доказ та обґрунтування у публічному виступі. Формально-логічні закони мислення. Методи викладу матеріалу: дедуктивний, індуктивний, аналогічний, стадійний, концентричний. Правила й помилки висунення тези. Правила добору аргументів. Спростування.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі	Усього годин	Аудиторні контактні години					Самостійна робота		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття		Семінари				Т.з	П.з	Усього балів
			очна	заочна	очна	заочна	очна	заочна			
1	2		4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	1	0,5		0,5			14	2	5	7
2	15	1	0,5		0,5			14	2	5	7
3	15	1	0,5		0,5			14	2	5	7
4	15	1	0,5		0,5			14	2	5	7

5	15	1	0,5		0,5			14	2	5	7
6	15	1	0,5		0,5			14	2	5	7
7	15	1	0,5		0,5			14	4	5	9
8	15	1	0,5		0,5			14	4	5	9
Усього за змістові модулі	120	8	4		4			112	20	40	60
Підсумковий контроль (екзамен)	30										40
Загалом	150								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового Модуля	Назва теми	Кількість Годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2		4
1	Тема 1. Предмет і завдання риторики. Визначення риторики. Риторика та ораторське мистецтво. Місце риторики серед інших наук.		0,5
2	Тема 2. Риторика як теорія мовлення. Етапи зародження й розвитку риторики в історії людства. Риторика в античності. Риторика в Середньовіччі, в епоху Відродження і модерну.		0,5
3	Тема 3. Красномовство. Риторична етика від античності до сучасності. Красномовство слов'ян. Образ ратора та особистість мовця.		0,5
4	Тема 4. Основи ораторської майстерності. Поняття риторичного ідеалу. Гностичні, перцептивні, соціально-комунікативні уміння, навички, знання оратора.		0,5
5	Тема 5. Оратор і аудиторія. Психологічні вимоги до оратора. Особистість оратора. Індивідуальний ораторський стиль. Типи аудиторій. Типи співрозмовників. Програми вивчення аудиторії. Психологія аудиторії, погляди, світосприймання.		0,5
6	Тема 6. Публічний виступ. Іntenція. Диспозиція. Єлокуція. Меморія. Мовна культура оратора. Поняття «культура мови». Поняття «стиль публічного виступу». Поняття й категорії техніки мовлення. Логіко-інтонаційні принципи промови.		0,5
7	Тема 7. Фігури публічного виступу. Анафора (єдинопочаток). Епіфора (єдинозавершення). Анадиплозіс. Хіазм (перехрещення). Паралелізм. Парцеляція (дрібнення). Антитеза (протиставлення).		0,5
8	Тема 8. Доказ та обґрунтування у публічному виступі. Формально-логічні закони мислення. Методи викладу матеріалу: дедуктивний, індуктивний, аналогічний, стадійний, концентричний. Правила й помилки висунення тези. Правила добору аргументів. Спростування.		0,5
Разом			4

6. Теми практичних занять

№ змістового Модуля	Назва теми	Кількість Годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2		4
1	Тема 1. Предмет і завдання риторики. Визначення риторики. Риторика та ораторське мистецтво. Місце риторики серед інших наук.		0,5
2	Тема 2. Риторика як теорія мовлення. Етапи зародження й розвитку риторики в історії людства. Риторика в античності. Риторика в Середньовіччі, в епоху Відродження і модерну.		0,5
3	Тема 3. Красномовство. Риторична етика від античності до сучасності. Красномовство слов'ян. Образ риторика та особистість мовця.		0,5
4	Тема 4. Основи ораторської майстерності. Поняття риторичного ідеалу. Гностичні, перцептивні, соціально-комунікативні уміння, навички, знання оратора.		0,5
5	Тема 5. Оратор і аудиторія. Психологічні вимоги до оратора. Особистість оратора. Індивідуальний ораторський стиль. Типи аудиторій. Типи співрозмовників. Програми вивчення аудиторії. Психологія аудиторії, погляди, світосприймання.		0,5
6	Тема 6. Публічний виступ. Іntenція. Диспозиція. Слокуція. Меморія. Мовна культура оратора. Поняття «культура мови». Поняття «стиль публічного виступу». Поняття й категорії техніки мовлення. Логіко-інтонаційні принципи промови.		0,5
7	Тема 7. Фігури публічного виступу. Анафора (єдинопочаток). Епіфора (єдинозавершення). Анадиплозіс. Хіазм (перехрещення). Паралелізм. Парцеляція (дрібнення). Антитеза (протиставлення).		0,5
8	Тема 8. Доказ та обґрунтування у публічному виступі. Формально-логічні закони мислення. Методи викладу матеріалу: дедуктивний, індуктивний, аналогічний, стадійний, концентричний. Правила й помилки висунення тези. Правила добору аргументів. Спростування.		0,5
Разом			4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ ЗМ	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 1. Предмет і завдання риторики.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	2

1	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5
За ЗМ 1 конт. заход.	2			
2	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 2. Риторика як теорія мовлення.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	2
2	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5
За ЗМ 2 конт. заход.	2			
3	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 3. Красномовство.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	2
3	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5
За ЗМ 3 конт. заход.	2			
4	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 4. Основи ораторської майстерності.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	2
4	Практичне завдання – розв’язання	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod	5

	аналітичних завдань на практичному	сторінці в Moodle.	/page/view.php?id=508724	
За ЗМ 4 конт. заход.	2			
5	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 5. Оратор і аудиторія.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	2
5	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5
За ЗМ 5 конт. заход.	2			
6	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 6. Публічний виступ.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	2
6	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5
За ЗМ 6 конт. заход.	2			
7	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 7. Фігури публічного виступу.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	4
7	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5

За ЗМ 7 конт. заход.	2			
8	Теоретичне завдання – тестування на платформі Moodle.	Тема 8. Доказ та обґрунтування у публічному виступі.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	4
8	Практичне завдання – розв’язання аналітичних завдань на практичному	Стимульний матеріал для підготовки та обговорення на сторінці в Moodle.	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	5
За ЗМ 8 конт. заход.	2			
Усього за зміст. модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання – тестування	Питання в Мудл	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	20
	Практичне завдання – аналітичні питання у вигляді проблемних задач (формат виконання: в залежності від форми навчання) а) аудиторно / очно (усно), б) дистанційно: ZOOM (усно).	Питання в Мудл	Критерії оцінювання на сторінці в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=508724	20

Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9.Рекомендована література

Основна:

1. Безперстова Л., Гулий Ю., Шут А. Мистецтво ставити запитання. *Грааль науки*. 2022. № 11. С. 276–285. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.12.2021.045> (дата звернення: 09.07.2023).
2. Герман В. Інтеграція проєкту IREX "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність" і курсу "Сучасна риторика". *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 2 (96). С. 12–23.
3. Культура мовлення та риторика : [навч. посіб.] / Галина Кузнецова [та ін.] ; Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. Глухів : Глухів. НПУ ім. О. Довженка, 2020. 323 с.
4. Мистецтво викладання: золоті зерна досвіду / ред.: В. Трофимович, Н. Мартинюк. Вид-во Нац. ун-ту «Острозька акад.», 2021. URL: <https://doi.org/10.25264/13.01.2021> (дата звернення: 09.07.2023).
5. Овчиннікова А. П. Риторика як суспільно-культурне явище : курс лекцій. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 175 с.
6. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Центр навч. літ., 2008. 592 с.
7. Педагогічна риторика : метод. рек. до курсу / уклад.: Лариса Мафтин, Ольга Величко ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2021. 59 с.
8. Риторика : навч.-метод. посіб. / уклад. Лариса Мафтин ; [відп. ред. С. Романюк] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. 343 с.

Додаткова:

1. Герман В. Інтеграція проєкту IREX «вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» і курсу «сучасна риторика». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 2(98). С. 12–23. URL: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.02/012-023> (дата звернення: 09.07.2023).
2. Переломова О. Сучасна риторика і політика. *SWorldJournal*. 2020. № 18-03. С. 118–122. URL: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-18-03-065> (дата звернення: 09.07.2023).
3. Циганок О., Санівський О. Риторика і сучасна літературна освіта: виклики сьогодення. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 2(8). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2\(8\)-369-381](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2(8)-369-381) (дата звернення: 09.07.2023).
4. Matviienko I. S. Мистецтво мислити логічно та особливості філософської аргументації. *Humanitarian studios: pedagogics, psychology, philosophy*. 2021. Т. 12, № 1. С. 112–118. URL: <https://doi.org/10.31548/hspedagog2021.01.112> (дата звернення: 09.07.2023).

5. Tarnashynska L. Риторика мовчання як стратегія виклику. *Miscellanea posttotalitariana wratislaviensia*. 2022. Т. 9. С. 103–121. URL: <https://doi.org/10.19195/2353-8546.9.7> (дата звернення: 09.07.2023).

Електронні ресурси:

1. Риторика: Як навчитися гарно говорити | Агрокебети. *НОВИНИ - "АГРОКЕБЕТИ"*. URL: <https://blog.agrokebety.com/rytoryka-yak-navchytysya-harno-hovoryty> (дата звернення: 09.07.2023).
2. Coggle - simple collaborative mind maps. *Simple Collaborative Mind Maps & Flow Charts - Coggle*. URL: <https://coggle.it/> (date of access: 08.07.2023).
3. Kahoot! | Learning games | Make learning awesome!. *Kahoot!*. URL: <https://kahoot.com/> (date of access: 08.07.2023).
4. Mind mapping, concept mapping, outlining and Gantt Charts. *Mindomo*. URL: <https://www.mindomo.com/> (date of access: 08.07.2023)
5. MindMeister: online mind mapping and brainstorming. *MindMeister*. URL: <https://www.mindmeister.com/> (date of access: 08.07.2023).
6. The use of electronic educational resources for the formation of rhetoric competence of future teachers in pedagogical colleges - Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. *Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка вітає вас! - Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка*. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43667/> (дата звернення: 09.07.2023).